

ความสัมพันธ์อาเซียน-นิวซีแลนด์

ภูมิหลัง

- ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์เริ่มตั้งแต่ปี 2518 (ค.ศ. 1975) โดยนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่สองที่ได้รับสถานะคู่เจรจาจากอาเซียน และเมื่อปี 2557 (ค.ศ.2014) นิวซีแลนด์ได้แต่งตั้งเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรนิวซีแลนด์ประจำอาเซียนคนแรก โดยมีถิ่นพำนักที่กรุงจาการ์ตา คือ Ms. Stephanie Lee

- ปัจจุบัน อินโดนีเซียเป็นประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน – นิวซีแลนด์ ซึ่งจะดำรงตำแหน่งระหว่างปี 2558 – 2561(ค.ศ. 2015-2018)

- เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2558 (ค.ศ. 2015) ระหว่างประชุมสุดยอดอาเซียน-นิวซีแลนด์ สมัยพิเศษ ในโอกาสครบรอบ 40 ปีของความสัมพันธ์คู่เจรจา ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ผู้นำทั้งสองฝ่ายได้ประกาศยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ (strategic partnership) และรับรองแผนปฏิบัติการสำหรับปี 2559-2563 (Plan of Action 2016 – 2020) ซึ่งมียุทธศาสตร์สำคัญคือ

1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (People Strategy) จะเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะเยาวชนและ young leader อาทิเช่น การเพิ่มทุนการศึกษาจาก 178 ทุนต่อปีเป็น 225 ทุนต่อปี ขยายโครงการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ อบรมด้านเกษตร พลังงานทางเลือก และการจัดการภัยพิบัติ โครงการแลกเปลี่ยนนักลงทุนรุ่นเยาว์ และโครงการแลกเปลี่ยนนักการทูต เป็นต้น

2) ความมั่งคั่ง (Prosperity Strategy) เน้นการพัฒนาการเกษตรและลดช่องว่างทางการพัฒนาในภูมิภาค ผ่านเสริมสร้างการค้าการลงทุน และการขยายความร่วมมือด้านการพัฒนาการเกษตร

ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี John Key ได้ประกาศเพิ่มเงินลงทุนเพื่อการพัฒนาในอาเซียนเป็น 200 ล้านดอลลาร์ นิวซีแลนด์ เพื่อขยายความร่วมมือตาม Plan of Action 2016 – 2020

ความร่วมมือในมิติต่าง ๆ

1. ด้านการเมืองและความมั่นคง

นิวซีแลนด์มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกรอบ EAS ADMM-Plus และ ARF โดยเน้นการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การทูตเชิงป้องกัน ความมั่นคงทางทะเล อาทิ นิวซีแลนด์เป็นประธานร่วมกับบรูไนฯ ใน ADMM-Plus Experts' Working Group on Maritime Security ระหว่างปี 2557-2559 (ค.ศ. 2014-2016) และเป็นประธานร่วมกับอินโดนีเซียจัด ARF Inter-Sessional Meetings on Counter-Terrorism and Transnational Crime ระหว่างปี 2556-2557 (ค.ศ. 2013-2014) อีกทั้งเป็นประธานร่วมกับไทยจัด ARF Roundtable on Preventive Diplomacy Training Resources เมื่อปี 2557 ณ กรุงเวลลิงตัน นอกจากนี้ นิวซีแลนด์ได้จัด ARF Workshop on Enhancing National and Regional Cooperation to Address Challenges Posed by Illicit Drugs เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2558 (ค.ศ. 2015) ที่กรุงเทพฯ และได้จัด ARF Preventive Diplomacy Symposium ร่วมกับประเทศไทย ระหว่างวันที่ 1-2 กรกฎาคม 2558 ที่กรุงเทพฯ

2. ด้านเศรษฐกิจ

เมื่อปี 2558 นิวซีแลนด์เป็นคู่ค้าอันดับ 19 ของอาเซียน และอาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับ 3 ของนิวซีแลนด์ ทั้งนี้การค้าและการลงทุนระหว่างอาเซียนและนิวซีแลนด์ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2553 ซึ่งมีมูลค่าการค้าระหว่างกัน 11,706 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ เป็น 15,279 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ในปี 2558 โดยมีเครื่องมือสำคัญ คือ ความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2553 ทั้งนี้นิวซีแลนด์คาดว่าร้อยละ 100 ของจำนวนรายการสินค้าจะปรับลดภาษีเป็น 0 ภายในปี 2563 โดยในปี 2558 ร้อยละ 89.77 ของจำนวนรายการสินค้าของไทยมีการลดภาษีเป็น 0¹ นอกจากนี้ นิวซีแลนด์ยังร่วมในการเจรจาจัดทำความตกลงพันธมิตรทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) ซึ่งอาเซียนอยู่ระหว่างเร่งรัดให้จัดทำแล้วเสร็จโดยเร็ว

นิวซีแลนด์ส่งเสริมความเชื่อมโยงกับอาเซียน โดยเฉพาะมิติด้านกฎระเบียบ และผลักดันความเชื่อมโยงทางอากาศ (air links) กับอาเซียน ทั้งนี้ ในปี 2559 การบินไทยได้เพิ่มเที่ยวบินตรงกรุงเทพฯ-โอ๊คแลนด์ จาก 4 เที่ยวบินเป็น 5 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ เมื่อเดือนธันวาคม 2558 นิวซีแลนด์ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank: AIIB) ในฐานะประเทศก่อตั้งและเป็นชาติตะวันตกชาติแรกที่เข้าร่วมลงทุนดังกล่าว

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงในระดับประชาชน (people-to-people) โดยส่งเสริมแลกเปลี่ยนทางการศึกษา วัฒนธรรม เยาวชน และผู้ประกอบการ ผ่าน New Zealand Aids Programme ประจำปี ค.ศ. 2015 -2019 ซึ่งกำหนดจะเพิ่มเงินช่วยเหลือเป็น 208 ล้านดอลลาร์ให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะประเทศ CLMV (เพิ่มขึ้นร้อยละ 12) โดยเน้นการสนับสนุนภาคเกษตรและฟื้นคืนจากภัยพิบัติซึ่งเป็นสาขาที่นิวซีแลนด์มีความเชี่ยวชาญ ผ่านโครงการ Flagship Initiatives กับอาเซียน 4 โครงการได้แก่

- **การให้ทุนการศึกษา** นิวซีแลนด์จัดสรรทุนการศึกษาให้ประเทศสมาชิกอาเซียนและเจ้าหน้าที่จากสำนักเลขาธิการอาเซียน โดยเน้นสาขาที่ตรงตามความต้องการของอาเซียน (เช่น การจัดการภัยพิบัติ การสอนภาษาอังกฤษ เกษตรกรรม) ในระดับปริญญาโท-เอก รวมทั้งสายอาชีวศึกษา โครงการที่สำคัญ **NEW ZEALAND ASEAN SCHOLARS AWARDS (NZAS)** โดยมอบทุนการศึกษา (ทุนให้เปล่า) แก่ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศเป็นประจำทุกปี ที่ผ่านมามีมอบทุนการศึกษามาแล้วจำนวน 225 ทุน โดยในปี 2559 ประเทศไทยจะได้รับทุนจำนวน 3 ทุน

- **การแลกเปลี่ยนนักธุรกิจรุ่นใหม่ (Young Business Leaders' Initiative - YBLI)** จัดโดย Asia New Zealand Foundation เป็นโครงการนำนักธุรกิจรุ่นใหม่จากประเทศสมาชิกอาเซียนเยือนนิวซีแลนด์ เพื่อพัฒนาทักษะการทำธุรกิจและเสริมสร้างเครือข่ายกับนักธุรกิจนิวซีแลนด์ ทั้งนี้นับตั้งแต่เริ่มโครงการในปี 2554 จนถึงปัจจุบัน ล่าสุด ในปี 2559 มีผู้ประกอบการจากประเทศไทยเข้าร่วมจำนวน 5 ราย โดยเน้นการเรียนรู้และศึกษาดูงานในการดำเนินธุรกิจด้านการเกษตร เทคโนโลยี และนวัตกรรม

- **การทูตเกษตรกรรม** นิวซีแลนด์ส่งเสริมการพัฒนาทางการเกษตรในประเทศสมาชิกอาเซียน ดำเนินการแล้วใน 6 ประเทศ (กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป.ลาว เมียนมา ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม) เช่น ส่งเสริมผลิตภัณฑ์นมในเมียนมา พัฒนาสายพันธุ์ต้นแก้วมังกรในเวียดนาม

¹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ข้อมูล ณ วันที่ 17 ก.พ. 2559 http://www.thaifita.com/trade/aec/asean_aunz.html

- **การจัดการภัยพิบัติ** นิวซีแลนด์สนับสนุนความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้ต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response - AADMER) และให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งและการดำเนินงานของ AHA Center ทั้งนี้ นิวซีแลนด์จัดกาฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ด้านการบรรเทาภัยพิบัติ 75 คน ระหว่างปี 2557-2559 โดยให้ทุนผ่าน AHA Center² และได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะขยายทุกฝึกอบรมดังกล่าวไปอีก 3 ปี นอกจากนี้ นิวซีแลนด์ยังให้การสนับสนุนข้อริเริ่ม **โรงเรียนปลอดภัยในอาเซียน (ASEAN Safe School Initiative: ASSI)** ซึ่งไทยเป็นผู้ประสานงานหลัก โดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษามีความปลอดภัย การบริหารจัดการความเสี่ยงในโรงเรียน และการศึกษาเพื่อลดความเสี่ยง การรับรู้ ปรับตัว และฟื้นกลับจากภัยพิบัติอย่างรวดเร็วและยั่งยืน

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้าราชการนักรทูตจากประเทศสมาชิกอาเซียนไปศึกษาดูงานในประเทศนิวซีแลนด์ผ่าน โครงการ **The Young ASEAN Diplomats Study Tour** เพื่อแลกเปลี่ยนและเสริมสร้างเครือข่ายของนักรทูตรุ่นใหม่จากประเทศสมาชิกอาเซียนและนิวซีแลนด์

ผลการประชุม ASEAN – New Zealand Dialogue ครั้งที่ 24

- นิวซีแลนด์เป็นเจ้าภาพจัดประชุม ASEAN – New Zealand Dialogue ครั้งที่ 24 ระหว่างวันที่ 21 – 22 มีนาคม 2560 ณ เมืองไครสต์เชิร์ช การประชุมดังกล่าวเป็นการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส โดยเวทีในการขับเคลื่อนนโยบายความสัมพันธ์อาเซียน – นิวซีแลนด์ ที่จัดขึ้นทุกปี โดยประเทศไทยได้รับมอบหมายให้กล่าวนำในหัวข้อ **Connectivity ในกรอบอาเซียน**

- นิวซีแลนด์ย้ำความสำคัญในการผลักดันความร่วมมือกับอาเซียนในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสำหรับปี 2559-2563 ซึ่งที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินงานคืบหน้าไปอย่างมาก โดยเฉพาะการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ การเกษตร MSMEs ภัยพิบัติ นอกจากนี้ นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับความร่วมมือแก้ไขปัญหาการประมงซึ่งนิวซีแลนด์มีความเชี่ยวชาญ อีกทั้งประเด็นดังกล่าวมีความเกี่ยวพันการประมงในน่านน้ำของหมู่เกาะแปซิฟิกใต้ และเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติและการลักลอบค้ามนุษย์

กองสังคมและวัฒนธรรม
กรมอาเซียน
เมษายน 2560

² ตัวอย่างกิจกรรมอื่น ๆ เช่น สนับสนุนฟิลิปปินส์ในการฟื้นฟูภาคการเกษตรจากพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยน (ongoing) และเป็นประธานร่วมกับอินโดนีเซีย จัด EAS Disaster Recovery Workshop เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 โดยได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการฟื้นฟูเมือง Christchurch หลังเกิดแผ่นดินไหวเมื่อปี 2553 และ 2554